

De ongrijpbare Messias

Armen het goede nieuws brengen,
gevangenen vrijlating bekend maken.
blinden het herstel van je gezicht,
onderdrukten vrijheid geven -

Wat een prachtige woorden zijn dat die Jezus daar leest in de gemeente van Nazareth, de stad van zijn jeugd.

En vervolgens - lezen we bij Lukas - zegt: en vandaag hebben jullie dit in vervulling horen gaan.

Inderdaad gingen er allerlei geruchten over wonderen die Jezus zou hebben verricht. En als we zelf niet zo argwanend waren tegenover deze wonderverhalen, zou je je de verwachtingsvolle stemming bijna kunnen voorstellen: deze mensen hier in Nazareth die niet anders verwachten dan: "en nu hier".

Zoals iemand deze week in groot verdriet om een dode zei: konden we maar toveren!

En de nieuwslezer gisteravond over Haïti: nu gister toch weer twee mensen levend onder het puin zijn gevonden, blijven we hopen op een wonder.

En de mensen van Nazareth zeggen: Dit is toch de zoon van Jozef? Hij is toch zelf een van de armen. Hij is toch die timmermanszoon? Hier waar hij is groot gebracht, zal hij toch zeker de kansen niet voorbij laten gaan? Hij is toch van ons?

Zie ónze zieken! Zie ónze doden! Zie wie bij óns geen geluk kunnen vinden!

Maar alles loopt wel heel anders dan ze hadden verwacht.

Om te beginnen met een wonderlijk draaipunt in het verhaal.

Een vreemd zinnetje in het midden, waar Jezus zegt: je denkt zeker: geneesheer genees jezelf!

Dat veel later bij Lucas terugkomen zal, als de gekruisigde toegeroepen wordt: 'jij bent toch koning der Joden? Red jezelf dan!' En Jezus daartoe niet in staat zal blijken te zijn want ook hij heeft niet alle macht op aarde en sterft echt gewoon aan het kruis..

Ook in het vorige hoofdstuk bij Lucas speelt dat 'red jezelf' een rol. Over de verzoeken in de woestijn gaat het daar. 'Jij kunt vast wel stenen in brood veranderen', daagt de duivel hem uit. 'Kniel voor mij en ik geef je alle macht en roem'. Of 'laat je van de rots vallen, want als jij zoon van god bent zullen over jou de engelen toch zeker waken?' Maar Jezus wijst het allemaal af. Want brood is er om gebroken te worden en macht om te worden afgelegd en god niet om voor je eigen karretje te spannen.

Het loopt hier in Nazaret allemaal heel anders. Heel anders dan gehoopt in elk geval. Een omgekeerde wereld, dat zeker ook! Moet aan het noodlot dan maar worden voorbij gelopen? Wat hier dichtbij gebroken is niet heel worden gemaakt?

Maar het ging toch over het *genadejaar* van de Eeuwige dat vandaag in vervulling zou gaan?. Maar dat genadejaar is nog niet zo gemakkelijk op afroep beschikbaar, lijkt Jezus te zeggen. En zeker niet alleen ten eigen bate en ook een profeet spreekt niet alleen ten gerieve van de eigen groep – is meestal in de eigen vaderstad niet zo geliefd. Wee de profeet naar wie wel geluisterd wordt, zou hij later ergens zeggen.

Wat een moeilijk verhaal is dit. Wat een lastige, deze messias. En dan komen de voorbeelden. Elia , die terwijl er hongersnood was en er zoveel weduwen waren in Israel, naar nota ben Sarfat helemaal bij Sidon ging! Elisa, die terwijl er duizenden in Israel zijn met melaatsheid , één Syrier nb - Naaman - geneest. Zoals Jezus zelf later ook grenzen zal doorbreken. Naar de weduwe in Nain zal gaan, de melaatse Samaritaan genezen.

En dan gaat het in Nazareth helemaal mis. Want dat was niet de bedoeling. Zo'n profeet willen ze helemaal niet. En zo'n Messias niet. Die is ze veel te ongrijpbaar. Of sterker: als die Messias één ding duidelijk wil maken is dat, lijkt het wel, dat een messias die voor het grijpen ligt, geen Messias is. Jezus die helemaal niet voor het grijpen wil zijn. En ze verdrijven hem uit de stad om hem in de afgrond te storten. Maar hij loopt midden tussen hen door en vertrekt. Wat een ontgoocheling daar in Nazareth.

De boodschap wordt in Nazareth niet begrepen en die hele Messias wordt er niet begrepen. Nou, het is ook wel een hele 'harde' om op te kauwen hier. Want dat aloude 'Aangename jaar des Heren', het *jubeljaar* zoals hier is bedoeld, is helemaal niet zo aangenaam. Het 'Genadejaar van de Eeuwige' dat daar zo mooi in de synagoge werd aangehaald, komt helemaal niet op afroep op je toe. Maar wijst veel verder de toekomst in en vooral de wereld in en daarvoor moeten de stadspoorten van Nazareth op zijn minst eerst open.

Want hoe en waar zal dat plaatsvinden dan? Het aloude jaar van de teruggave, de rechtvaardige herverdeling, de gelijkmaking, de grote herverkaveling waar ieder tenslotte zijn en haar deel krijgt en en ieder geheeld zal zijn, schulden kwijtgescholden aan armen die ze met moeite kunnen betalen. (Lev 25) Dat jaar waar ieder toegang hebben zal. Ieder deelhebben aan de opbrengst, de bronnen van bestaan..?

Een heel andere dag dus zal dat zijn dan van Nazareth alleen. Het verhaal van Jezus mag daar dan begonnen zin, het is er niet toe beperkt. Een messiaans begin (!) zal het zijn, zei ook al Jesaja (Jes 61).

Of overigens zo'n jaar, al staat het in de wet ook ooit heeft plaatsgevonden, daar zijn geen bronnen van te vinden. Daar kampt de wereld dus al sinds mensenheugenis mee. En een wereld die echt voorbij gaat aan de bestaande schema's en denkkaders en verbanden, vraagt kennelijk een ommezwaai waar nog heel wat weerstand overwonnen dient te worden. Het is dus niet een boodschap van de lieve vrede, maar een boodschap die schuurt. Als je het tenminste wilt doen, zoals het bedoeld is. Een liefde delen die geen grenzen kent van 'ons kent ons' en daardoor pas echt helend is: wie heeft daarvoor een sleutel?

En tegelijk staat dat 'aangename' jaar als een teken aan de horizon, als een ooit gegeven belofte, waar het naartoe moet. Dat komen zal. Het is al beloofd. Aan ons om het hoog te houden met de verhalen, met de profeten mee. Maar als het dan komen zal, is het wel voor samen, niemand uitgezonderd.

Juut Meijer